

Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Haksız Rekabetin Değerlendirilmesi: Giresun İl Merkezinde Bir Araştırma

Beyhan BELLER DİKMEN *

Öz

Evrensel bir konuma sahip olan ve muhasebe meslek mensupları tarafından yerine getirilen muhasebecilik mesleği ile mali nitelikli bilgiye ihtiyaç duyan kişi ya da kuruluşların ihtiyaçları karşılanmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının iş yüklerinin ağır ve çalışma saatlerinin uzun olması gibi birçok neden muhasebe meslek mensupları arasında istenmeyen bazı mesleki sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Çalışmanın amacı, Giresun İl merkezinde bulunan muhasebe meslek mensupları arasındaki haksız rekabetin varlığını ve haksız rekabet sorununa neden olan faktörleri muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyim sürelerine göre ayrıntılı bir şekilde inceleyerek tespit etmek olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, Giresun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına bağlı olarak Giresun İl merkezinde mesleki faaliyetlerini yerine getiren 40 adet muhasebe meslek mensubuna anket uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket sonuçları SPSS Paket Programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Muhasebe Mesleği, Haksız Rekabet.

Evaluation of Unfair Competition According to Professional Experience Times of Accounting Professionals: A Research Conducted in The Centre Of Giresun

Abstract

The needs of people or institutions who are in need of finance-based information are met through accounting profession located at a universal position and conducted by members of accounting profession. Variety of reasons including heavy workload and long hours of members of accounting profession might lead to unintended professional problems among the members of accounting profession. The objective of the study is to determine the existence of unfair competition between the members of accounting profession in the city of Giresun and the factors that cause the unfair competition problem by examining and analyzing them according to the professional experience periods of the members of accounting profession. For this purpose, a questionnaire was applied to 40 members of accounting profession who have fulfilled their professional activities in Giresun city center, depending on Giresun Chamber of Certified Public Accountants. The results obtained from the questionnaire analyzed through Statistical Package of Social Sciences (SPSS).

Keywords: Accounting Profession, Unfair Competition.

Received/Geliş: 18.12.2018

Accepted/Kabul: 10.06.2019

*Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, b.beyhanbeller@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2260-6321>

(Makale türü: araştırma makalesi)

Giriş

Belirli bir alanda faaliyet gösteren farklı kişi ya da kuruluşların aynı hedefe ulaşmak amacıyla karşılıklı mücadeleleri rekabet olarak ifade edilmektedir (Şağbanşua, 2006, s. 2). Muhasebe açısından ise rekabet; meslek ile ilgili olarak belirlenen kurallar ve yasal zorunluluklar doğrultusunda şeffaf ve dürüst olarak yapılan yarış şeklinde tanımlanmaktadır (Akarsu, 2015, s. 28). Belirlenen kurallara uyulmaması durumunda ise haksız rekabet ortaya çıkmaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nun 54. Maddesine göre, haksız rekabet; "Rakipler arasında ya da tedarikçiler ve müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldattıcı ya da dürüstlük kuralına aykırı davranışlar ile ticari uygulamaların haksız ve hukuka aykırı olması" şeklinde belirtilmektedir (TTK Madde 54). Muhasebe meslek mensuplarının da birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlük kuralına aykırı davranışlarda bulunmaları muhasebe mesleğinde haksız rekabetin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bu çalışma, Giresun İl merkezinde bulunan muhasebe meslek mensupları arasındaki haksız rekabetin varlığını ve haksız rekabet sorununa neden olan faktörleri muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyim sürelerine göre ayrıntılı bir şekilde inceleyerek tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde, muhasebe mesleğinde haksız rekabet kavramına, haksız rekabet hallerine ve haksız rekabeti ortadan kaldırmak için alınabilecek önlemlere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, Giresun il merkezinde bulunan muhasebe meslek mensupları arasındaki haksız rekabetin varlığını ve haksız rekabet sorununa neden olan faktörleri muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyim sürelerine göre ayrıntılı bir şekilde incelemeye yönelik uygulama kısmı yer almıştır.

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Haksız Rekabet ile İlgili Yapılan Yasal Düzenlemeler

Eğitim, sınav ve staj sürecini başarı ile tamamlayan, serbest muhasebeci mali müşavirlik unvanına sahip olan ve ruhsat alarak faaliyetlerini yerine getiren kişiler, muhasebe mesleğinin mensupları olarak ifade edilmektedir. Mesleğin, mensuplarını ilgilendiren kendine özgü yasal ve ahlaki birtakım kuralları bulunmaktadır. Bu kurallar, 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, bu kanuna göre çıkartılan yönetmelikler, meslek kararları ve tebliğler doğrultusunda belirlenmiştir. Meslek mensuplarının bu kurallara uyum sağlayarak faaliyetlerini yerine getirmesi hem mesleki dayanışmayı arttıracak hem de meslek mensuplarının işlerine karşı olumlu tutum göstermesini sağlayacaktır (Dede, 2007). Her geçen gün sayıları artan meslek mensuplarının bu kurallara uyum sağlamadan faaliyetlerini yerine getirmeleri ise muhasebe mesleğinde haksız rekabetin oluşmasına neden olabilmektedir (Tekbaş, 2016).

21 Kasım 2007 tarih ve 26707 sayılı Resmi Gazete’de “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği”nin yayınlanarak yürürlüğe girmesi sonucu muhasebe mesleğinde haksız rekabet ile ilgili yasal düzenlemeler başlamıştır. Yönetmelikle; 3568 sayılı Kanuna göre ruhsat almış serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirlerin kendi aralarında ve müşterileri ile olan ilişkilerinde haksız rekabetin önlenmesi, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması, meslek mensuplarının iş elde etmek için reklam sayılabilecek faaliyet ve işlemlerinin kapsam, sınır ve şartlarının belirlenmesi amaçlanmıştır (Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği: Madde 1). Yönetmeliğin ikinci bölümünde haksız rekabet sayılan haller 6., 7. ve 8. maddeler ile belirlenmiştir. Bu maddelerde açıklanan haksız rekabet halleri; meslek mensupları arasında ve iş sahipleri ile ilişkilerde haksız rekabet, ücret ve diğer mali nitelikteki uygulamalar ile ilgili haksız rekabet ve reklam yolu ile yapılan haksız rekabet olmak üzere üç farklı boyutta belirtilmiştir.

Meslek Mensupları Arasında ve İş Sahipleriyle İlişkilerde Haksız Rekabet:

- Gerekli mesleki özeni göstermemek, uygulamada muhasebe ve denetim standartlarını dikkate almamak,
- Farklı meslek mensubu ile daha önce sözleşme yapan iş sahiplerinin bu sözleşmeye aykırı davranması ve sözleşmeyi feshetmesi konularında yönlendirerek iş sahipleri ile sözleşme yapmak,
- Mesleki faaliyetlerine; yetki belgeleri ve ruhsatları iptal olmasına rağmen doğrudan ya da dolaylı olarak, faaliyetleri geçici olarak durdurulduğu halde doğrudan devam etmek ya da izinsiz olarak faaliyette bulunmak,
- Yetki belgeleri ve ruhsatlarının iptal olması ya da faaliyetlerinin geçici süreli olarak durdurulmasına rağmen unvanlarında, ilan ve reklamlarında, mesleki faaliyette buldukları izlenimini oluşturacak kelime ya da ibareler kullanmak,
- Meslek ruhsatının kiralanması ya da meslek mensubu dışındaki kişilerin faaliyet göstermelerine karşılıklı çıkarlar doğrultusunda olanak sağlamak,
- Mesleki faaliyette bulunmaları yasaklanmış kişileri çalıştırmak ya da bu kişilerle her ne şekilde olursa olsun doğrudan ya da dolaylı olarak mesleki işbirliği yapmak,
- Üçüncü şahısların yanılmasına neden olacak şekilde gerçeğe uygun olmayan belge düzenleyerek bu belgeyi onaylamak,
- Diğer meslek mensuplarının çalışanlarına ve diğer yardımcı kişilere faaliyetlerini gerçekleştirirken sorumluluklarına uygun olmayan davranışları yapmalarını yöneltmek doğrudan ya da dolaylı olarak çıkar elde etmek,

- Diğer meslek mensuplarının çalışanlarını ve diğer yardımcı kişileri her türlü araçla meslek mensuplarının ya da iş sahiplerinin işleri ile ilgili sırlarını elde etmeye ya da açıklamaya yönlendirmek,
- Bağımlı olarak çalışan mensuplarının birden çok işletmede aynı anda mesleki sorumluluk üstlenmesi,
- Meslek mensuplarının mevzuat hükümlerinin emredici kurallarına aykırı davranması sonucunda haksız olarak avantaj elde etmesidir (Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği: Madde 6).

Ücret ve Diğer Mali Nitelikteki Uygulamalar İle Haksız Rekabet:

- Belirlenmiş olan asgari ücret tarifesinin altında ücret talep edilmesi ya da ücretsiz hizmet verilmesi,
- Gerçekleştirilen iş ya da sunulan hizmet sonucunda elde edilen menfaat üzerinden, ücret tarifesinde yer alan düzenlemelerin saklı kalması koşuluyla, iş sahibi ile ortaklık pay anlaşması yapılması,
- Meslek mensubuna olan ücret borcunu yerine getirmemiş iş sahibine hizmet sunulması,
- İş sahiplerinden emanet para toplanması, alınan ücrete karşılık olmak üzere gerçeğe aykırı serbest meslek makbuzu ya da fatura düzenlenmesi,
- Sözleşme değerinin altında serbest meslek makbuzu ya da fatura düzenlenmesi ya da hiç düzenlenmemesi, mali sorumlulukların yerine getirilmemesi,
- Üçüncü kişilere ücret sağlanması ya da herhangi bir çıkar sözünün verilmesi karşılığında iş alınması,
- İş sahiplerinin çıkarları doğrultusunda hareket edileceği sözünün verilerek iş alınması,
- İş sahiplerinden elde edilen bilgilerin kullanılması sonucu ekonomik çıkar sağlanması,
- Çalışanlarına iş mevzuatında belirtilen ücret ve sosyal hakların verilmemesi ya da maliyetlerin düşürülmesi amacıyla yasal zorunlulukların yerine getirilmemesidir (Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği: Madde 7).

Reklam Yoluyla Haksız Rekabet:

- Meslek mensuplarının dürüstlüğü, güvenilirliği ve tarafsız davranması konularında yanlış ve asılsız ifadelerde bulunulması,
- Meslek mensuplarının sundukları hizmetler ve gerçekleştirdikleri faaliyetlerin yanlış, yanıltıcı ya da yersiz açıklamalarla kötülenmesi,
- Meslek mensupları hakkında gerçekliği yansıtmayan ihbar ve şikayetlerde bulunulması,
- Kendisi, sunduğu hizmetleri ve gerçekleştirdiği faaliyetleri ile ilgili olarak gerçek olmayan ya da yanıltıcı açıklamalarda bulunulması,

- Kişilerin sahip olmadığı meslek unvanını kullanması,
- Haksız rekabet ve reklam yasağı yönetmeliği ile belirlenen reklam ilke ve kurallarına aykırı davranılması,
- Mesleki ve akademik unvan dışında sahip olunan başka unvanların kullanılmasıdır (Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği: Madde 8).

Bir önceki paragrafta ifade edildiği gibi haksız rekabet hallerinin sıralandığı yönetmeliğin 28. Maddesi'nde haksız rekabetle mücadele kurulunun oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) tarafından 2008 yılında Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu (TÜRHAH) oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kurulun görev ve yetkileri; odalarda kurulan haksız rekabetle mücadele kurulları arasında iş birliği ve uyumu sağlamak, yıllıklarında hazırlanan faaliyet raporları ile ilgili görüş ve tavsiyeleri değerlendirmek ve haksız rekabet konusu ile ilgili sirkü, bülten ve tebliğ yayınlamak olarak belirlenmiştir (Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği: Madde 29). Türhak, muhasebe mesleğindeki haksız rekabeti önleyebilmek için kurulduğu yıldan itibaren günümüze kadar birtakım çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar arasında; odalarda haksız rekabetle mücadele kurullarının oluşturulması, eğitim çalışmaları doğrultusunda meslek mensuplarının bilgilendirilmesi, haksız rekabete neden olan davranışların tanımlanması ve meslek mensupları arasındaki iletişimin artırılması için kongre ve çalıştayların düzenlenmesi vb. faaliyetler bulunmaktadır (Türhak, 2017, s.10 - 12).

Muhasebe mesleğinde oluşabilecek haksız rekabetin önlenmesi amacıyla öncelikli olarak haklı rekabet ortamının oluşturulması gerekmektedir. Bu ortamın oluşturulması görevi, başta Türmob olmak üzere illerde bulunan odalara aittir. Bu doğrultuda gerçekleştirilecek çözüm önerilerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Arıkan, 2011, s. 12 – 13; Tekbaş, 2016):

- Mesleki kalite arttırılmalı ve mesleki özen kavramının içi doldurularak mesleki vizyonun yükseltilmesi sağlanmalıdır.
- Büro Standartları ile Elektronik Sözleşme ve Tahsilat Yönetmeliği öncelikli olarak çıkartılmalıdır.
- Kalite güvence sisteminin yasal altyapısı hazırlanmalıdır.
- Zorunlu eğitim bir an önce yürürlüğe girmelidir.
- Rekabet hukuku geliştirilmelidir.
- “Rekabet otoritesi” oluşturularak etkinliği sağlanmalıdır.

Bu bölümde, Giresun İl merkezinde bulunan muhasebe meslek mensupları arasındaki haksız rekabet sorununun varlığı ve haksız rekabete neden olan faktörlerin muhasebe meslek mensuplarının deneyimi açısından değerlendirilmesi istatistiki yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, Giresun İl merkezinde bulunan muhasebe meslek mensupları arasındaki haksız rekabetin varlığını ve haksız rekabet sorununa neden olan faktörleri meslek mensuplarının mesleki deneyim sürelerine göre ayrıntılı bir şekilde inceleyerek tespit etmek olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Metodolojisi

Bu kısımda, araştırmanın hipotezleri oluşturularak, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama yöntemleri, verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H_{A1}: Muhasebe mesleğinde başta ücret olmak üzere birçok ekonomik unsur üzerinden yapılan haksız rekabet vardır.

H_{A2}: Meslek mensupları arasında reklam yasağı yönetmeliğine ve tabela standartlarına uymayan kişiler bulunmaktadır.

H_{A3}: Ruhsat kiralama yoluyla çalışan meslek mensubu olmayan kişiler bulunmakta ve bu kişiler haksız rekabete neden olmaktadır.

H_{A4}: Meslek mensuplarından meslekleri dışında eksperlik, bilirkişilik, sigortacılık gibi diğer işlerle uğraşanlar mevcuttur.

H_{A5}: Tahsilat sorunu yaşanmaktadır.

H_{A6}: Yılısonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücreti müşteri ilişkilerini zedelemekte ve haksız rekabete neden olmaktadır.

H_{A7}: Meslek mensupları mesleki tüm ilke ve standartları taşımakta ve bu çerçevede faaliyet sürdürmektedir.

H_{A8}: Kamu denetiminin yapılması meslek mensuplarının ve mükelleflerin disiplin edilmesini ve muhasebe-mali müşavirlik hizmetlerindeki haksız fiilleri engellemektedir.

H_{A9}: Mükellef portföyüne göre bulunduğunuz ilde meslek mensubu sayısı fazladır.

H_{A10}: Meslek mensupları ile mükellefler arasında iş yükü, müşteri yapısı ve sayısını eşitleyecek bir çalışma planının olmaması, başta yeni işe başlayan meslek mensupları olmak üzere tüm meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olmaktadır.

H_{A11}: Mükellef – meslek mensubu arasındaki iş ilişkisi yapılan işlerin sağlıklı yürütülmesini sağlayabilecek düzeydedir.

H_{A12}: Yeminli Mali Müşavirler kanunda belirtilen işleri dışında diğer muhasebe işleri ile (defter tutma gibi) uğraşmaktadırlar.

H_{A13}: Meslek mensuplarının müşterilerine karşı fazla hoşgörölü olmaları haksız kazançlara ve meslek mensuplarının angarya olarak görölün işlerle uğraşmasına neden olmaktadır.

H_{A14}: Ülkemizde doğru anlaşılın ve uygulanan muhasebe-denetim kültürü bulunmaktadır.

H_{A15}: Mesleki mevzuatın yapısı meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta ve sorunlarının çözümünde yeterli olmaktadır.

H_{A16}: Mesleki mevzuat içerisinde haksız rekabete neden olabilecek unsurlar bulunmaktadır.

H_{A17}: Meslek mensuplarının hizmet kalitelerinde oluşabilecek bir standartsızlık ve yapılan işlerde doğın yanlışlıklar mesleki itibara gölge düşürmekte ve haksız fiile neden olmaktadır.

H_{A18}: Mesleki mevzuatın hazırlanması ve sorunların tespit edilip çözümünde mesleki örgüt yöneticileri ile meslek mensupları arasında iletişimsizlikten doğın aksaklıklar vardır.

H_{A19}: Ülkemizde uygulanan Vergi Usul Kanunu meslek mensuplarına, uygulamada ağır sorumluluklar getirmekte ve bu nedenle alınan KDV ve Stopaj oranları daha makul oranlara çekilmelidir.

H_{A20}: Mesleki örgüt ve kuruluşların yaptığı çalışmalar ve denetimler tüm meslek mensuplarını kapsayacak şekildedir.

H_{A21}: Bağımlı olarak çalışan meslek mensupları birden fazla şirkette bordrolu ve sözleşmeli çalışarak haksız kazanç elde etmektedir.

H_{A22}: Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu'nun haksız rekabetle ilgili sunduğu Büro Standartları Yönetmeliği, E- Sözleşme ve Tahsilat Yönetmeliği gibi yeni çözüm önerileri, haksız rekabeti engelleyecek niteliktedir.

H_{A23}: TÜRMOB tarafından düzenlenen Haksız Rekabet Kongrelerinde belirlenen ücret standartsızlıkları, etik kurallarının çiğnenmesi, kayıt dışı ekonomi gibi hususlar haksız rekabete neden olan öncelikli sorunlardır.

H_{A24}: Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebe ve denetim konularındaki getirdiği yenilikler ve uluslararası uyum çalışmaları, mesleğin saygınlığını arttıracak ve haksız fiile neden olan standartsızlıkları ortadan kaldırabilecek düzeydedir.

H_{A25}: Kamu gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun sağladığı uluslararası uyum, mesleki vizyonu geliştiren önemli gelişmelerden biridir.

H_{A26}: TÜRMOB tarafından kısa vadede yürürlüğe geçirilmesi istenen Zaman Esaslı Ücret Tarifesi Projesinin hazırlanmasında iş yükünün ve harcanan zamanın baz alınması haksız kazançları engelleyecek doğru bir çözüm önerisidir.

H_{A27}: TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecektir.

H_{A28}: TÜRMOB tarafından orta vadede gerçekleştirilmek istenen mesleki büro yönetimi rehberi, mesleki ekonomik ve sosyal dayanışma kurumu projeleri meslek mensupları ve muhasebe-denetim mesleği üzerindeki haksız fiil unsurlarını ortadan kaldırmaya yarayacaktır.

H_{A29}: Meslek mensuplarının, kayıt dışı ekonomi, vergi reformları, istihdam ve işsizlik gibi önemli toplumsal konularda çalışmalar yapması ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaşması mesleki itibarın yükseltilmesinde büyük rol oynayacaktır.

H_{A30}: TÜRMOB Üniversitesinin kurulması mali eğitimin eksikliğinden doğan birçok mesleki sorunun ve haksız rekabet unsurlarının oluşmasını engelleyecektir.

H_{A31}: Disiplin Yönetmeliği'nce uygulanan disiplin cezaları haksız rekabeti engelleyebilecek nitelikte ve caydırıcı düzeydedir.

Evren ve Örneklem

Araştırma, Giresun il merkezinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarını kapsamaktadır. Bu kapsamda, ana kütleyi tespit etmek için Giresun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası ile görüşülmüş ve Giresun il merkezinde odaya kayıtlı olan 125 tane muhasebe meslek mensubunun olduğu belirlenmiştir. Bu meslek mensuplarının ise 63 tanesinin aktif olarak görevlerini yerine getirdikleri öğrenilmiş ve anket yöntemi kullanılarak araştırma sürecine devam edilmiştir. Meslek mensuplarının 40 tanesi anket doldurmayı kabul etmiş, kalan meslek mensupları ise işlerinin yoğunluğundan dolayı anketi doldurmak için zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir. Yüz yüze görüşme yapılarak anket formlarının doldurulması sağlanmıştır. Bu yöntemle, toplam 40 anket analize dahil edilmiştir.

Çalışmanın örneklemini, Giresun il merkezindeki muhasebe meslek mensupları oluşturduğu için, araştırmanın sonuçları örneklemin nitelikleri ile sınırlıdır. Verilerin sadece Giresun İli merkezinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarından toplanmış olması araştırmanın en önemli kısıtlarından birini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi

Çalışmada, analizin yapılması için kullanılan veriler, Giresun il merkezinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarına anket yöntemi uygulanarak elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak, Ömürbek ve Türkoğlu (2013) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır (Ömürbek ve Türkoğlu, 2013, 115 - 149). Anket formunda; 31'i haksız rekabet ile ilgili ifade ve ankete katılanların demografik özelliklerinin tespiti amacıyla sorulan 5 soru yer almaktadır. Bu ölçek, 5'li Likert tarzında (1 – Kesinlikle Katılmıyorum, 2 – Katılmıyorum, 3 – Kısmen Katılıyorum, 4 - Katılıyorum, 5 – Tamamen Katılıyorum) hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu bölümde, anket yoluyla araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikleri, haksız rekabet ölçeği ile elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Demografik özellikleri ve deneyim süreleri bazında haksız rekabetin varlığını belirtebilmek için veriler istatistik paket programına aktarılmıştır. Analizlerde, güvenilirlik analizi, t testi, tek yönlü varyans analizi (One- WayANOVA) yöntemi uygulanmıştır. Haksız rekabet ile ilgili olarak oluşturulan hipotezlerin kabul edilmesi ya da reddedilmesi için ise tek örnek t - testi uygulanmıştır. Tek örnek t – testi; herhangi bir örneklem grubuna ait olan ortalama değerinden önceden belirlenmiş bir değerden önemli derecede farklı olup olmadığını tespit etmek amacıyla kullanılan test olarak ifade edilmektedir (Ak, 2010, s.79).

Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmaya katılan 40 muhasebe meslek mensubuna ait demografik durum ve haksız rekabete ait verilerin istatistiksel analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Demografik Özelliklerin Değerlendirilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının; cinsiyet, ünvan, eğitim düzeyi, yaş ve mesleki deneyim sürelerinin tespitine yönelik sorulara verilen cevapların dağılımı aşağıdaki Tablo 1’deki gibi özetlenmiştir.

Tablo 1.: Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Demografik Özellik	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	8	20
Erkek	32	80
Ünvan		
Serbest Muhasebeci	2	5
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	38	95
Eğitim Düzeyi		
Lise	1	2,5
Ön Lisans	2	5
Lisans	37	92,5
Yaş		
30 – 39	11	27,5
40 – 49	21	52,5
50 – 59	6	15
60 ve üzeri	2	5
Mesleki Deneyim		
0 – 9 Yıl Arası	11	27,5
10 – 19 Yıl Arası	21	52,5
20 Yıldan Fazla	8	20

Tablo 1’de gösterildiği gibi, ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının % 20’si kadın, % 80’si ise erkek; ünvanlarına göre % 5’i serbest muhasebeci, % 95’i serbest muhasebeci mali müşavir; eğitim düzeylerine göre % 2,5’i lise, % 5’i ön lisans, % 92,5’i lisans eğitim kategorilerinden oluşmaktadır. Ankete katılanların % 27,5’i 30 – 39 yaş arası, % 52,5’i 40 – 49 yaş arası, % 15’i 50 – 59 yaş arası ve % 5’i ise 60 ve daha büyük yaştaki muhasebe meslek mensubu üyelerinden oluşmaktadır. Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyimlerine göre dağılımında muhasebe meslek mensuplarının % 27,5’i 0 – 9 yıl arası, % 52,5’i 10 – 19 yıl arası, % 20’si 20 yıldan fazla bir iş tecrübesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Haksız Rekabetin Varlığına Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Bir önceki kısımda yapılan tanımlayıcı analizden sonra, çalışmanın bu kısmında muhasebe meslek mensuplarının deneyim sürelerine göre haksız rekabetin varlığının tespitine yönelik analiz yer almaktadır. Anket ile elde edilen veriler doğrultusunda ilk olarak haksız rekabet ölçeği sorularına ait güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) hesaplanarak yapılmıştır. İç tutarlılık katsayısının hesaplanması sonucunda elde edilen alfa (α) katsayısı 0 – 1 arasında yer alan pozitif bir değerdir (Nakip, 2013, s. 204).

- ✓ Giresun il merkezinde bulunan muhasebe meslek mensuplarına yapılan anket sonucunda haksız rekabet ifadelerinin güvenilirliğini belirlemek için öncelikle iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve bu katsayıya ait sonuçları Tablo 2’deki gibi göstermek mümkündür:

Tablo 2.: Güvenirlik Analizi Sonuçları

İfadeler	Cronbach’s Alpha	Anket Sayısı	N
Haksız Rekabet	,902	40	31

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının cevapladıkları haksız rekabet ifadelerinin güvenilirliği 0,90 olarak bulunmuştur. Çalışmada bulunan değer (0.81< α <1.00) arasında olması ifadelerin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (İslamoğlu ve Almaçık, 2013, s.148).

- ✓ Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensupları mesleki deneyim sürelerine göre üç farklı grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların haksız rekabet ve haksız rekabeti oluşturan faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçları tablolar aracılığı ile gösterilmiştir. Mesleki deneyim süresi 0 – 9 yıl arası olan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ve haksız rekabetin neden olduğu sorunlara ilişkin faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçlarını aşağıdaki Tablo 3’teki gibi göstermek mümkündür:

Tablo 3.: Mesleki Deneyim Süresi 0 – 9 Yıl Arası Olan Muhasebe Meslek Mensuplarının Haksız Rekabet ve Haksız Rekabeti Oluşturan Faktörlerin Önem Derecelerini Değerlendirme Sonuçları

Haksız Rekabeti Oluşturan Faktörler	Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Elde Edilen Sonuçlar	
	0 – 9 Yıl Arası	
	\bar{X}	s.s.
Mesleki mevzuat içerisinde haksız rekabete neden olabilecek unsurlar bulunmaktadır.	3,36	0,92
Ruhsat kiralama yoluyla çalışan meslek mensubu olmayan kişiler bulunmakta ve bu kişiler haksız rekabete neden olmaktadır.	3,00	1,26
Meslek mensuplarından meslekleri dışında eksperlik, bilirkişilik, sigortacılık gibi diğer işlerle uğraşanlar mevcuttur.	2,91	1,04
Mesleki örgüt ve kuruluşların yaptığı çalışmalar ve denetimler tüm meslek mensuplarını kapsayacak şekildedir.	2,82	1,08
Mesleki mevzuatın hazırlanması ve sorunların tespit edilip çözümünde mesleki örgüt yöneticileri ile meslek mensupları arasında iletişimsizlikten doğan aksaklıklar vardır.	2,82	0,87
Meslek mensupları mesleki tüm ilke ve standartları taşımakta ve bu çerçevede faaliyet sürdürmektedir.	2,82	0,60
Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebe ve denetim konularındaki getirdiği yenilikler ve uluslararası uyum çalışmaları, mesleğin saygınlığını arttıracak ve haksız fiile neden olan standartsızlıkları ortadan kaldıracabilecek düzeydedir.	2,81	0,40
Tahsilat sorunu yaşanmaktadır.	2,73	1,19
Meslek mensuplarının hizmet kalitelerinde oluşabilecek bir standartsızlık ve yapılan işlerde doğan yanlışlıklar mesleki itibara gölge düşürmekte ve haksız fiile neden olmaktadır.	2,73	1,00
Ülkemizde uygulanan Vergi Usul Kanunu meslek mensuplarına, uygulamada ağır sorumluluklar getirmekte ve bu nedenle alınan KDV ve Stopaj oranları daha makul oranlara çekilmelidir.	2,64	1,63
Meslek mensupları ile mükellefler arasında iş yükü, müşteri yapısı ve sayısını eşitleyecek bir çalışma planının olmaması, başta yeni işe başlayan meslek mensupları olmak üzere tüm meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olmaktadır.	2,64	1,43
Kamu gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun sağladığı uluslararası uyum, mesleki vizyonu geliştiren önemli gelişmelerden biridir.	2,64	0,92
Meslek mensuplarının, kayıt dışı ekonomi, vergi reformları, istihdam ve işsizlik gibi önemli toplumsal konularda çalışmalar yapması ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaşması mesleki itibarın yükseltilmesinde büyük rol oynayacaktır.	2,64	0,81
Yılısonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücreti müşteri ilişkilerini zedelemekte ve haksız rekabete neden olmaktadır.	2,54	1,03
Disiplin Yönetmeliği'nce uygulanan disiplin cezaları haksız rekabeti engelleyebilecek nitelikte ve caydırıcı düzeydedir.	2,54	0,93
TÜRMOB tarafından orta vadede gerçekleştirilmek istenen mesleki büro yönetimi rehberi, mesleki ekonomik ve sosyal dayanışma kurumu projeleri meslek mensupları ve muhasebe-denetim mesleği üzerindeki haksız fiil unsurlarını ortadan kaldıracabilecektir.	2,45	1,13
Kamu denetiminin yapılması meslek mensuplarının ve mükelleflerin disiplin edilmesini ve muhasebe-mali müşavirlik hizmetlerindeki haksız fiilleri engellemektedir.	2,45	0,93
Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu'nun haksız rekabetle ilgili sunduğu Büro Standartları Yönetmeliği, E- Sözleşme ve Tahsilat Yönetmeliği gibi yeni çözüm önerileri, haksız rekabeti engelleyecek niteliktedir.	2,45	0,93
TÜRMOB tarafından düzenlenen Haksız Rekabet Kongrelerinde belirlenen ücret standartsızlıkları, etik kurallarının çiğnenmesi, kayıt dışı ekonomi gibi hususlar haksız rekabete neden olan öncelikli sorunlardır.	2,36	1,36
Muhasebe mesleğinde başta ücret olmak üzere birçok ekonomik unsur üzerinden yapılan haksız rekabet vardır.	2,36	1,29
Ülkemizde doğru anlaşılan ve uygulanan muhasebe-denetim kültürü bulunmaktadır.	2,36	0,92

Bağımlı olarak çalışan meslek mensupları birden fazla şirkette bordrolu ve sözleşmeli çalışarak haksız kazanç elde etmektedir.	2,36	0,67
Yeminli Mali Müşavirler kanunda belirtilen işleri dışında diğer muhasebe işleri ile (defter tutma gibi) uğraşmaktadırlar.	2,27	1,35
TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecektir.	2,18	0,98
Meslek mensuplarının müşterilerine karşı fazla hoşgörülü olmaları haksız kazançlara ve meslek mensuplarının angarya olarak görülen işlerle uğraşmasına neden olmaktadır.	2,18	0,87
TÜRMOB tarafından kısa vadede yürürlüğe geçirilmesi istenen Zaman Esaslı Ücret Tarifesi Projesinin hazırlanmasında iş yükünün ve harcanan zamanın baz alınması haksız kazançları engelleyecek doğru bir çözüm önerisidir.	2,18	0,60
Meslek mensupları arasında reklam yasağı yönetmeliğine ve tabela standartlarına uymayan kişiler bulunmaktadır.	1,90	0,94
Mükellef portföyüne göre bulunduğunuz ilde meslek mensubu sayısı fazladır.	1,90	1,37
TÜRMOB Üniversitesinin kurulması mali eğitimin eksikliğinden doğan birçok mesleki sorunun ve haksız rekabet unsurlarının oluşmasını engelleyecektir.	1,82	0,75
Mükellef – meslek mensubu arasındaki iş ilişkisi yapılan işlerin sağlıklı yürütülmesini sağlayabilecek düzeydedir.	1,81	1,08
Mesleki mevzuatın yapısı meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta ve sorunlarının çözümünde yeterli olmaktadır.	1,64	0,50

Tablo 3'te görüldüğü gibi, mesleki deneyim süresi 0 – 9 yıl arası olan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ve haksız rekabeti oluşturan faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçlarında; en yüksek ortalama değeri olan 3,36 ortalama ile mesleki mevzuat içerisinde haksız rekabete neden olan unsurların bulunduğu ifadesi yer almaktadır. Ruhsat kiralama yoluyla çalışan fakat meslek mensubu olmayan kişilerin hizmet sunması, meslek mensuplarının meslekleri dışında farklı işlerle uğraşması, mesleki örgüt yöneticilerinin meslek mensupları ile iletişim kurmaması, meslek mensuplarının mesleki ilke ve standartlara sahip olarak faaliyetlerini yerine getirmeleri ise yüksek ortalamalara sahiptir. Bu gruptaki meslek mensuplarının haksız rekabetin nedenleri arasında yer alan ekonomik sıkıntılara katılım ortalamaları ise 2,73 ile 2,54 değerleri arasında değişkenlik göstermektedir. Türmob ve Türhak vb. meslek örgütlerinin haksız rekabeti önleyebilmek amacıyla kısa ve orta vadede gerçekleştireceği projelere katılım ortalamalarının orta seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, muhasebe meslek mensuplarının mesleki örgütler tarafından gerçekleştirilecek projeler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasından kaynaklanabilmektedir. Meslek mensubu ve mükellef arasındaki iş ilişkisinin yapılan işlerin sağlıklı yürütülebilmesini sağlayabilecek düzeyde olması ve mesleki mevzuatın meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılaması ve çözümünde yeterli olması ifadelerine katılım ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, muhasebe meslek mensupları arasında oluşan haksız rekabet sonucunda ortaya çıkan olumsuzluklardan kaynaklanabilmektedir.

- ✓ Mesleki deneyim süresi 10 – 19 yıl arası olan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ve haksız rekabetin neden olduğu sorunlara ilişkin faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçlarını aşağıdaki Tablo 4’teki gibi göstermek mümkündür:

Tablo 4.: Mesleki Deneyim Süresi 10 – 19 Yıl Arası Olan Muhasebe Meslek Mensuplarının Haksız Rekabet ve Haksız Rekabeti Oluşturan Faktörlerin Önem Derecelerini Değerlendirme Sonuçları

Haksız Rekabeti Oluşturan Faktörler	Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Elde Edilen Sonuçlar	
	10 – 19 Yıl Arası	
	\bar{X}	s.s.
Yılsonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücreti müşteri ilişkilerini zedelemekte ve haksız rekabete neden olmaktadır.	3,14	1,06
Mesleki örgüt ve kuruluşların yaptığı çalışmalar ve denetimler tüm meslek mensuplarını kapsayacak şekildedir.	3,05	0,80
Mesleki mevzuat içerisinde haksız rekabete neden olabilecek unsurlar bulunmaktadır.	3,00	0,84
Ruhsat kiralama yoluyla çalışan meslek mensubu olmayan kişiler bulunmakta ve bu kişiler haksız rekabete neden olmaktadır.	2,86	0,73
TÜRMOB tarafından kısa vadede yürürlüğe geçirilmesi istenen Zaman Esaslı Ücret Tarifesi Projesinin hazırlanmasında iş yükünün ve harcanan zamanın baz alınması haksız kazançları engelleyecek doğru bir çözüm önerisidir.	2,76	0,99
TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecektir.	2,76	0,99
Meslek mensupları mesleki tüm ilke ve standartları taşımakta ve bu çerçevede faaliyet sürdürmektedir.	2,76	0,62
Tahsilat sorunu yaşanmaktadır.	2,67	0,91
TÜRMOB tarafından düzenlenen Haksız Rekabet Kongrelerinde belirlenen ücret standartsızlıkları, etik kurallarının çiğnenmesi, kayıt dışı ekonomi gibi hususlar haksız rekabete neden olan öncelikli sorunlardır.	2,62	0,74
Kamu gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun sağladığı uluslararası uyum, mesleki vizyonu geliştiren önemli gelişmelerden biridir.	2,48	0,75
Ülkemizde doğru anlaşılan ve uygulanan muhasebe-denetim kültürü bulunmaktadır.	2,47	1,03
TÜRMOB tarafından orta vadede gerçekleştirilmek istenen mesleki büro yönetimi rehberi, mesleki ekonomik ve sosyal dayanışma kurumu projeleri meslek mensupları ve muhasebe-denetim mesleği üzerindeki haksız fiil unsurlarını ortadan kaldıracaktır.	2,43	0,93
Meslek mensuplarının hizmet kalitelerinde oluşabilecek bir standartsızlık ve yapılan işlerde doğan yanlışlıklar mesleki itibara gölge düşürmekte ve haksız fiile neden olmaktadır.	2,43	0,87
Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu’nun haksız rekabetle ilgili sunduğu Büro Standartları Yönetmeliği, E- Sözleşme ve Tahsilat Yönetmeliği gibi yeni çözüm önerileri, haksız rekabeti engelleyecek niteliktedir.	2,43	0,68
Meslek mensuplarından meslekleri dışında eksperlik, bilirkişilik, sigortacılık gibi diğer işlerle uğraşanlar mevcuttur.	2,38	0,97
Disiplin Yönetmeliği’nce uygulanan disiplin cezaları haksız rekabeti engelleyebilecek nitelikte ve caydırıcı düzeydedir.	2,38	0,74
Muhasebe mesleğinde başta ücret olmak üzere birçok ekonomik unsur üzerinden yapılan haksız rekabet vardır.	2,33	1,11
Kamu denetiminin yapılması meslek mensuplarının ve mükelleflerin disiplin edilmesini ve muhasebe-mali müşavirlik hizmetlerindeki haksız fiilleri engellemektedir.	2,33	0,79
Mesleki mevzuatın yapısı meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta ve sorunlarının çözümünde yeterli olmaktadır.	2,28	1,19

Mesleki mevzuatın hazırlanması ve sorunların tespit edilip çözümünde mesleki örgüt yöneticileri ile meslek mensupları arasında iletişimsizlikten doğan aksaklıklar vardır.	2,19	0,75
Bağımlı olarak çalışan meslek mensupları birden fazla şirkette bordrolu ve sözleşmeli çalışarak haksız kazanç elde etmektedir.	2,19	0,75
TÜRMOB Üniversitesinin kurulması mali eğitimin eksikliğinden doğan birçok mesleki sorunun ve haksız rekabet unsurlarının oluşmasını engelleyecektir.	2,19	0,75
Meslek mensuplarının müşterilerine karşı fazla hoşgörülü olmaları haksız kazançlara ve meslek mensuplarının angarya olarak görülen işlerle uğraşmasına neden olmaktadır.	2,09	1,04
Meslek mensuplarının, kayıt dışı ekonomi, vergi reformları, istihdam ve işsizlik gibi önemli toplumsal konularda çalışmalar yapması ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaşması mesleki itibarın yükseltilmesinde büyük rol oynayacaktır.	2,05	0,67
Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebe ve denetim konularındaki getirdiği yenilikler ve uluslararası uyum çalışmaları, mesleğin saygınlığını arttıracak ve haksız fiile neden olan standartlıkları ortadan kaldıracak düzeydedir.	2,00	0,63
Ülkemizde uygulanan Vergi Usul Kanunu meslek mensuplarına, uygulamada ağır sorumluluklar getirmekte ve bu nedenle alınan KDV ve Stopaj oranları daha makul oranlara çekilmelidir.	1,86	0,91
Mükellef portföyüne göre bulunduğunuz ilde meslek mensubu sayısı fazladır.	1,81	0,81
Yeminli Mali Müşavirler kanunda belirtilen işleri dışında diğer muhasebe işleri ile (defter tutma gibi) uğraşmaktadırlar.	1,81	0,60
Meslek mensupları ile mükellefler arasında iş yükü, müşteri yapısı ve sayısını eşitleyecek bir çalışma planının olmaması, başta yeni işe başlayan meslek mensupları olmak üzere tüm meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olmaktadır	1,76	0,94
Mükellef – meslek mensubu arasındaki iş ilişkisi yapılan işlerin sağlıklı yürütülmesini sağlayabilecek düzeydedir.	1,71	1,00
Meslek mensupları arasında reklam yasağı yönetmeliğine ve tabela standartlarına uymayan kişiler bulunmaktadır.	1,71	0,84

Tablo 4'te görüldüğü gibi, mesleki deneyim süresi 10 – 19 yıl arası olan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ve haksız rekabeti oluşturan faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçlarında; en yüksek ortalama değeri 3,14 ortalama ile yılsonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücretinin müşteri ilişkilerini zedeleyerek haksız rekabete neden olması ifadesi almaktadır. Bu durum, mesleki deneyim süresi 0 – 9 yıl arası olan gruptaki meslek mensuplarının haksız rekabet nedenlerine bakış açılarının aksine bu gruptaki meslek mensuplarının haksız rekabet konusundaki bakış açılarının ekonomik sıkıntılardan kaynaklanabileceğini göstermektedir. Mesleki mevzuattan kaynaklanan unsurlar, ruhsat kiralama yoluyla çalışan fakat meslek mensubu olmayan kişilerin hizmet sunması ve meslek mensuplarının mesleki ilke ve standartlara sahip olarak faaliyetlerini yerine getirmeleri ifadelerine katılım ortalamaları ise yüksek düzeydedir. Türmob ve Türhak vb. meslek örgütlerinin haksız rekabeti önleyebilmek amacıyla kısa ve orta vadede gerçekleştireceği projelere katılım ortalamaları yüksek seviyededir. Bu durum, bir önceki grubun aksine bu grupta yer alan muhasebe meslek mensuplarının mesleki örgütler tarafından gerçekleştirilecek projeler hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Meslek mensubu ve mükellef arasındaki iş ilişkisinin yapılan işlerin sağlıklı yürütülebilmesini sağlayabilecek düzeyde olması ve mesleki mevzuatın meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılaması ve çözümünde yeterli olması ifadelerine katılım

ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, muhasebe meslek mensupları arasında oluşan haksız rekabet sonucunda ortaya çıkan olumsuzluklardan kaynaklanabilmektedir.

- ✓ Mesleki deneyim süresi 20 yıldan fazla olan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ve haksız rekabetin neden olduğu sorunlara ilişkin faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçlarını aşağıdaki Tablo 5'teki gibi göstermek mümkündür:

Tablo 5.: Mesleki Deneyim Süresi 20 Yıldan Fazla Olan Muhasebe Meslek Mensuplarının Haksız Rekabet ve Haksız Rekabeti Oluşturan Faktörlerin Önem Derecelerini Değerlendirme Sonuçları

Haksız Rekabeti Oluşturan Faktörler	Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Elde Edilen Sonuçlar	
	20 Yıldan Fazla	
	\bar{X}	s.s.
TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecektir.	3,37	1,30
Tahsilat sorunu yaşanmaktadır.	3,00	1,60
Bağımlı olarak çalışan meslek mensupları birden fazla şirkette bordrolu ve sözleşmeli çalışarak haksız kazanç elde etmektedir.	3,00	1,07
Meslek mensuplarının müşterilerine karşı fazla hoşgörülü olmaları haksız kazançlara ve meslek mensuplarının angarya olarak görülen işlerle uğraşmasına neden olmaktadır.	2,87	1,64
TÜRMOB tarafından kısa vadede yürürlüğe geçirilmesi istenen Zaman Esaslı Ücret Tarifesi Projesinin hazırlanmasında iş yükünün ve harcanan zamanın baz alınması haksız kazançları engelleyecek doğru bir çözüm önerisidir.	2,87	1,55
Ruhsat kiralama yoluyla çalışan meslek mensubu olmayan kişiler bulunmakta ve bu kişiler haksız rekabete neden olmaktadır.	2,87	1,46
Yılsonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücreti müşteri ilişkilerini zedelemekte ve haksız rekabete neden olmaktadır.	2,87	1,45
Mesleki örgüt ve kuruluşların yaptığı çalışmalar ve denetimler tüm meslek mensuplarını kapsayacak şekildedir.	2,75	1,75
TÜRMOB tarafından orta vadede gerçekleştirilmek istenen mesleki büro yönetimi rehberi, mesleki ekonomik ve sosyal dayanışma kurumu projeleri meslek mensupları ve muhasebe-denetim mesleği üzerindeki haksız fiil unsurlarını ortadan kaldıracaktır.	2,75	1,49
TÜRMOB tarafından düzenlenen Haksız Rekabet Kongrelerinde belirlenen ücret standartsızlıkları, etik kurallarının çiğnenmesi, kayıt dışı ekonomi gibi hususlar haksız rekabete neden olan öncelikli sorunlardır.	2,75	1,39
Mesleki mevzuat içerisinde haksız rekabete neden olabilecek unsurlar bulunmaktadır.	2,75	1,28
Disiplin Yönetmeliği'nce uygulanan disiplin cezaları haksız rekabeti engelleyebilecek nitelikte ve caydırıcı düzeydedir.	2,75	1,28
TÜRMOB Üniversitesinin kurulması mali eğitimin eksikliğinden doğan birçok mesleki sorunun ve haksız rekabet unsurlarının oluşmasını engelleyecektir.	2,62	1,41
Meslek mensupları mesleki tüm ilke ve standartları taşımakta ve bu çerçevede faaliyet sürdürmektedir.	2,62	1,06
Meslek mensuplarının hizmet kalitelerinde oluşabilecek bir standartsızlık ve yapılan işlerde doğan yanlışlıklar mesleki itibara gölge düşürmekte ve haksız fiile neden olmaktadır.	2,50	1,19
Yeminli Mali Müşavirler kanunda belirtilen işleri dışında diğer muhasebe işleri ile (defter tutma gibi) uğraşmaktadırlar.	2,50	1,07
Ülkemizde doğru anlaşılan ve uygulanan muhasebe-denetim kültürü bulunmaktadır.	2,50	1,07

Mesleki mevzuatın hazırlanması ve sorunların tespit edilip çözümünde mesleki örgüt yöneticileri ile meslek mensupları arasında iletişimsizlikten doğan aksaklıklar vardır.	2,50	1,07
Kamu gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun sağladığı uluslararası uyum, mesleki vizyonu geliştiren önemli gelişmelerden biridir.	2,50	0,93
Meslek mensupları ile mükellefler arasında iş yükü, müşteri yapısı ve sayısını eşitleyecek bir çalışma planının olmaması, başta yeni işe başlayan meslek mensupları olmak üzere tüm meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olmaktadır	2,37	1,77
Muhasebe mesleğinde başta ücret olmak üzere birçok ekonomik unsur üzerinden yapılan haksız rekabet vardır.	2,37	1,50
Mesleki mevzuatın yapısı meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta ve sorunlarının çözümünde yeterli olmaktadır.	2,37	1,41
Meslek mensuplarının, kayıt dışı ekonomi, vergi reformları, istihdam ve işsizlik gibi önemli toplumsal konularda çalışmalar yapması ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaşması mesleki itibarın yükseltilmesinde büyük rol oynayacaktır.	2,37	1,30
Ülkemizde uygulanan Vergi Usul Kanunu meslek mensuplarına, uygulamada ağır sorumluluklar getirmekte ve bu nedenle alınan KDV ve Stopaj oranları daha makul oranlara çekilmelidir.	2,37	1,19
Meslek mensupları arasında reklam yasağı yönetmeliğine ve tabela standartlarına uymayan kişiler bulunmaktadır.	2,37	1,19
Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu'nun haksız rekabetle ilgili sunduğu Büro Standartları Yönetmeliği, E- Sözleşme ve Tahsilat Yönetmeliği gibi yeni çözüm önerileri, haksız rekabeti engelleyecek niteliktedir.	2,37	0,52
Mükellef – meslek mensubu arasındaki iş ilişkisi yapılan işlerin sağlıklı yürütülmesini sağlayabilecek düzeydedir.	2,25	1,39
Meslek mensuplarından meslekleri dışında eksperlik, bilirkişilik, sigortacılık gibi diğer işlerle uğraşanlar mevcuttur.	2,25	1,16
Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebe ve denetim konularındaki getirdiği yenilikler ve uluslararası uyum çalışmaları, mesleğin saygınlığını arttıracak ve haksız fiile neden olan standartsızlıkları ortadan kaldıracak düzeydedir.	2,25	1,16
Kamu denetiminin yapılması meslek mensuplarının ve mükelleflerin disiplin edilmesini ve muhasebe-mali müşavirlik hizmetlerindeki haksız fiilleri engellemektedir.	2,25	1,06
Mükellef portföyüne göre bulunduğunuz ilde meslek mensubu sayısı fazladır.	2,12	0,83

Tablo 5'te görüldüğü gibi, mesleki deneyim süresi 20 yıldan fazla olan muhasebe meslek mensuplarının haksız rekabet ve haksız rekabeti oluşturan faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçlarında; en yüksek ortalama değeri 3,37 ortalama ile TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecek ifadesine aittir. Bu ifade doğrultusunda, muhasebe meslek mensupları arasında olan haksız rekabeti engellemek için eğitime önem verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilmektedir. Tahsilat sorununun yaşanması, bağımlı olarak çalışan meslek mensuplarının müşterilerine karşı fazla hoşgörülü olmaları, birden fazla şirkette bordrolu ve sözleşmeli çalışmaları sonucunda haksız kazanç elde etmeleri bu gruptaki meslek mensupları arasında ekonomik sıkıntılardan kaynaklanan haksız rekabetin olduğunu göstermektedir. Türmob ve Türhak vb. meslek örgütlerinin haksız rekabeti önleyebilmek amacıyla kısa ve orta vadede gerçekleştireceği projelere katılım ortalamaları yüksek seviyededir. Bu durum, ilk grubun aksine bu grupta yer alan muhasebe meslek mensuplarının mesleki örgütler tarafından gerçekleştirilecek projeler hakkında yeterli bilgiye

sahip olduğunu göstermektedir. Meslek mensubu ve mükellef arasındaki iş ilişkisinin yapılan işlerin sağlıklı yürütülebilmesini sağlayabilecek düzeyde olması, meslek mensuplarının meslekleri dışında farklı işlerle uğraşmaları, kamu denetiminin yapılmasının muhasebe – mali müşavirlik hizmetlerindeki haksız fiilleri engeller ifadelerine katılım ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, muhasebe meslek mensupları arasında oluşan haksız rekabetin varlığı ve bu varlık sonucunda ortaya çıkan olumsuzluklardan kaynaklanabileceğini göstermektedir.

Haksız Rekabet İle İlgili Olarak Oluşturulan Hipotezlerin Değerlendirilmesi

Bir önceki kısımda ifade edildiği gibi, Giresun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına bağlı olarak mesleki faaliyetlerini yerine getiren muhasebe meslek mensuplarının mesleki deneyim süreleri bakımından ortalama ve standart sapma puanları arasında birtakım farklılıklar söz konusudur. Ortalama değerlerin önceden belirlenen bir değerden farklı olup olmadığı, haksız rekabet ile ilgili olarak oluşturulan hipotezlerin kabul edilmesi ya da reddedilmesinin belirlenebilmesi için ise “tek örnek t – testi” kullanılmıştır. Bu testteki α değeri 0,05 ve test değerindeki orta değer ise 2 olarak alınarak test uygulanmıştır. Uygulama işlemine ait verileri ve bu veriler sonucunda hipotezlerin kabul edilmesi ya da reddedilmesine ait sonuçları aşağıdaki Tablo 6’deki gibi göstermek mümkündür:

Tablo 6.: Haksız Rekabet İle İlgili Oluşturulan Hipotezlerin Sonuçları

HİPOTEZLER	N	\bar{X}	s.s.	t	p	SONUÇ
H _{A1} :Muhasebe mesleğinde başta ücret olmak üzere birçok ekonomik unsur üzerinden yapılan haksız rekabet vardır.	40	2,35	1,21	1,83	0,07	Red
H _{A2} :Meslek mensupları arasında reklam yasağı yönetmeliğine ve tabela standartlarına uymayan kişiler bulunmaktadır.	40	1,90	0,95	-0,66	0,51	Red
H _{A3} :Ruhsat kiralama yoluyla çalışan meslek mensubu olmayan kişiler bulunmakta ve bu kişiler haksız rekabete neden olmaktadır.	40	2,90	1,03	5,51	0,00	Kabul
H _{A4} :Meslek mensuplarından meslekleri dışında eksperlik, bilirkişilik, sigortacılık gibi diğer işlerle uğraşanlar mevcuttur.	40	2,50	1,04	3,05	0,04	Kabul
H _{A5} :Tahsilat sorunu yaşanmaktadır.	40	2,75	1,13	4,21	0,00	Kabul
H _{A6} :Yılsonunda meslek mensuplarınca alınan defter tasdik ücreti müşteri ilişkilerini zedelemekte ve haksız rekabete neden olmaktadır.	40	2,92	1,14	5,13	0,00	Kabul
H _{A7} :Meslek mensupları mesleki tüm ilke ve standartları taşımakta ve bu çerçevede faaliyet sürdürmektedir.	40	2,75	0,71	6,71	0,00	Kabul
H _{A8} :Kamu denetiminin yapılması meslek mensuplarının ve mükelleflerin disiplin edilmesini ve muhasebe-mali müşavirlik hizmetlerindeki haksız fiilleri engellemektedir.	40	2,35	0,86	2,56	0,01	Kabul
H _{A9} :Mükellef portföyüne göre bulunduğunuz ilde meslek mensubu sayısı fazladır.	40	1,90	0,98	-0,64	0,52	Red
H _{A10} :Meslek mensupları ile mükellefler arasında iş yükü, müşteri yapısı ve sayısını eşitleyecek bir çalışma planının olmaması, başta yeni işe başlayan meslek mensupları olmak üzere tüm meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olmaktadır.	40	2,12	1,30	0,61	0,55	Red

HA11:Mükellef – meslek mensubu arasındaki iş ilişkisi yapılan işlerin sağlıklı yürütülmesini sağlayabilecek düzeydedir.	40	1,85	1,10	- 0,86	0,39	Red
HA12:Yeminli Mali Müşavirler kanunda belirtilen işleri dışında diğer muhasebe işleri ile (defter tutma gibi) uğraşmaktadırlar.	40	2,07	0,97	0,49	0,63	Red
HA13:Meslek mensuplarının müşterilerine karşı fazla hoşgörülü olmaları haksız kazançlara ve meslek mensuplarının angarya olarak görülen işlerle uğraşmasına neden olmaktadır.	40	2,27	1,15	1,51	0,14	Red
HA14:Ülkemizde doğru anlaşılan ve uygulanan muhasebe-denetim kültürü bulunmaktadır.	40	2,45	0,98	2,89	0,00	Kabul
HA15:Mesleki mevzuatın yapısı meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta ve sorunlarının çözümünde yeterli olmaktadır.	40	2,12	1,11	0,71	0,48	Red
HA16:Mesleki mevzuat içerisinde haksız rekabete neden olabilecek unsurlar bulunmaktadır.	40	3,05	0,96	6,92	0,00	Kabul
HA17:Meslek mensuplarının hizmet kalitelerinde oluşabilecek bir standartsızlık ve yapılan işlerde doğan yanlışlıklar mesleki itibara gölge düşürmekte ve haksız fiile neden olmaktadır.	40	2,52	0,96	3,46	0,00	Kabul
HA18:Mesleki mevzuatın hazırlanması ve sorunların tespit edilip çözümünde mesleki örgüt yöneticileri ile meslek mensupları arasında iletişimsizlikten doğan aksaklıklar vardır.	40	2,42	0,87	3,08	0,00	Kabul
HA19:Ülkemizde uygulanan Vergi Usul Kanunu meslek mensuplarına, uygulamada ağır sorumluluklar getirmekte ve bu nedenle alınan KDV ve Stopaj oranları daha makul oranlara çekilmelidir.	40	2,17	1,22	0,91	0,37	Red
HA20:Mesleki örgüt ve kuruluşların yaptığı çalışmalar ve denetimler tüm meslek mensuplarını kapsayacak şekildedir.	40	2,92	1,10	5,34	0,00	Kabul
HA21:Bağımlı olarak çalışan meslek mensupları birden fazla şirkette bordrolu ve sözleşmeli çalışarak haksız kazanç elde etmektedir.	40	2,40	0,84	3,01	0,00	Kabul
HA22:Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu'nun haksız rekabetle ilgili sunduğu Büro Standartları Yönetmeliği, E- Sözleşme ve Tahsilat Yönetmeliği gibi yeni çözüm önerileri, haksız rekabeti engelleyecek niteliktedir.	40	2,45	0,71	3,99	0,00	Kabul
HA23:TÜRMOB tarafından düzenlenen Haksız Rekabet Kongrelerinde belirlenen ücret standartsızlıkları, etik kurallarının çiğnenmesi, kayıt dışı ekonomi gibi hususlar haksız rekabete neden olan öncelikli sorunlardır.	40	2,57	1,06	3,43	0,00	Kabul
HA24:Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebe ve denetim konularındaki getirdiği yenilikler ve uluslararası uyum çalışmaları, mesleğin saygınlığını arttıracak ve haksız fiile neden olan standartsızlıkları ortadan kaldıracak düzeydedir.	40	2,27	0,78	2,22	0,03	Kabul
HA25:Kamu gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun sağladığı uluslararası uyum, mesleki vizyonu geliştiren önemli gelişmelerden biridir.	40	2,52	0,82	4,07	0,00	Kabul
HA26:TÜRMOB tarafından kısa vadede yürürlüğe geçirilmesi istenen Zaman Esaslı Ücret Tarifesi Projesinin hazırlanmasında iş yükünün ve harcanan zamanın baz alınması haksız kazançları engelleyecek doğru bir çözüm önerisidir.	40	2,62	1,05	3,75	0,00	Kabul

H _{A27} :TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecektir.	40	2,72	1,11	4,13	0,00	Kabul
H _{A28} :TÜRMOB tarafından orta vadede gerçekleştirilmek istenen mesleki büro yönetimi rehberi, mesleki ekonomik ve sosyal dayanışma kurumu projeleri meslek mensupları ve muhasebe-denetim mesleği üzerindeki haksız fiil unsurlarını ortadan kaldıracaktır.	40	2,50	1,09	2,91	0,00	Kabul
H _{A29} :Meslek mensuplarının, kayıt dışı ekonomi, vergi reformları, istihdam ve işsizlik gibi önemli toplumsal konularda çalışmalar yapması ve sonuçlarını kamuoyuyla paylaşması mesleki itibarın yükseltilmesinde büyük rol oynayacaktır.	40	2,27	0,88	1,98	0,05	Red
H _{A30} :TÜRMOB Üniversitesinin kurulması mali eğitimin eksikliğinden doğan birçok mesleki sorunun ve haksız rekabet unsurlarının oluşmasını engelleyecektir.	40	2,17	0,93	1,19	0,24	Red
H _{A31} :Disiplin Yönetmeliği'nce uygulanan disiplin cezaları haksız rekabeti engelleyebilecek nitelikte ve caydırıcı düzeydedir.	40	2,50	0,91	3,49	0,00	Kabul

$p < .05$

Analiz sonucunda, ortalama değerlerin önceden belirlenmiş bir değer olan 2 değerinden farklı olduğu Tablo 6'daki veriler doğrultusunda tespit edilmiştir. Hipotezlere ait olan p değerleri 0,05'in altında ise, hipotezlere ait p değerleri ile karşılaştırılan kritik değer arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilerek ilgili hipotezler kabul edilmektedir. Hipotezlere ait olan p değerleri 0,05'in üstünde ise, hipotezlere ait p değerleri ile karşılaştırılan kritik değer arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilerek ilgili hipotezler reddedilmektedir (İslamoğlu ve Alınacak, 2013, 148).

Tablo 6'da görüldüğü gibi; oluşturulan otuz bir tane hipotezin araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının ifadelerine vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda yirmi tanesinin kabul edildiği on bir tanesinin ise reddedildiği belirlenmiştir. Bu belirlemeler sonucunda, hipotezlere ait olan p değerleri 0,05'in altında olduğu için H_{A3}, H_{A4}, H_{A5}, H_{A6}, H_{A7}, H_{A8}, H_{A14}, H_{A16}, H_{A17}, H_{A18}, H_{A20}, H_{A21}, H_{A22}, H_{A23}, H_{A24}, H_{A25}, H_{A26}, H_{A27}, H_{A28}, H_{A31} hipotezleri kabul edilmiştir. Kabul edilen bu hipotezlerin ortalama değerleri 3,05 ile 2,27 arasında değişkenlik göstermektedir. Ortalama değerleri değişkenlik gösteren ve kabul edilen bu hipotezlerin yapısının; genel olarak mesleki mevzuata dayalı, ekonomik nitelikli ve muhasebe meslek örgütü olan Türmob tarafından haksız rekabetin ortaya çıkmasını engelleyebilmek amacıyla geliştirilmiş projeler ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Kabul edilen hipotezlerin yanı sıra hipotezlere ait olan p değerleri 0,05'in üstünde olduğu için reddedilen hipotezler ise; H_{A1}, H_{A2}, H_{A9}, H_{A10}, H_{A11}, H_{A12}, H_{A13}, H_{A15}, H_{A19}, H_{A29} ve H_{A30} hipotezlerinden meydana gelmektedir. 2,35 ile 1,85 arasında değişen ortalamalara sahip bu hipotezlerin yapısı genel olarak muhasebe meslek mensupları ile mükellefler arasındaki ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Meslek mensupları arasında reklam yasağına uyulup

uyulmadığını ve mesleki mevzuatın muhasebe meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli olmadığını da belirten hipotezlerin reddedilmesine neden olmuştur.

Sonuç

İnsanların iş yaşamlarında faaliyetlerini yerine getirirken aynı iş kolundaki meslek mensupları ile aralarındaki yarış rekabeti oluşturmaktadır. Eğer rekabet, meslek mensuplarının işlerinde gelişmesini sağlıyorsa olumlu bir durumdan bahsedilebilmektedir. Ancak oluşan rekabet, meslek mensupları arasında olumsuzluklara ya da kuralların dikkate alınmadığı davranışların ortaya çıkmasına neden oluyorsa haksız rekabet olarak değerlendirilmektedir. Haksız rekabet, her geçen gün sayıları artan, yoğun ve tempolu bir çalışma sürecine sahip olan muhasebe meslek mensuplarının arasında da yaşanabilmektedir.

Muhasebe mesleğinde haksız rekabetin önlenmesi amacıyla, 2007 yılında “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleklerine İlişkin Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği” yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğin yayınlanması ile muhasebe mesleğindeki haksız rekabete ilişkin yasal düzenleme süreci de başlatılmıştır. 2008 yılında ise, Türmob tarafından Türhak oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kurul, muhasebe mesleğinde haksız rekabet konusu ile ilgili 2008 yılından beri her yıl bazı düzenlemeler yapmıştır. Yapılan bu düzenlemelerin muhasebe meslek mensupları tarafından anlaşılması ve uygulanması ile birlikte bu meslekte oluşan haksız rekabete ait davranışlarda azalmalar meydana gelebilecektir.

Çalışma, Giresun İl merkezinde bulunan muhasebe meslek mensupları arasında ortaya çıkan haksız rekabetin varlığını ve haksız rekabet sorununa neden olan faktörleri meslek mensuplarının mesleki deneyim sürelerine göre ayrıntılı bir şekilde incelemek amacıyla Giresun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına bağlı olarak Giresun il merkezinde mesleki faaliyetlerini yerine getiren meslek mensupları arasında yapılmıştır. Çalışmada 40 muhasebe meslek mensubuna ait veriler değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu veriler dikkate alınarak çeşitli analizler yapılmış ve aşağıda belirtilen sonuçlar elde edilmiştir.

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının % 20’si kadın, % 80’si erkek; % 5’i serbest muhasebeci, % 95’i serbest muhasebeci mali müşavir; % 92,5’i lisans mezunudur. Ankete katılanların % 52,5’i 40 – 49 yaş arasında ve % 52,5’i 10 – 19 yıl arasında mesleki deneyime sahiptir.

Çalışmada mesleki deneyim sürelerine göre meslek mensuplarının haksız rekabeti oluşturan faktörlerin önem derecelerini değerlendirme sonuçları doğrultusunda, üç farklı deneyim süresindeki meslek mensuplarının haksız rekabete bakış açısı farklılık göstermektedir. Deneyim süresi 0 - 9 yıl arası olan muhasebe meslek mensupları, 3,36 ortalama değeri ile, mesleki mevzuattan kaynaklanan unsurlar açısından bir değerlendirme yapmaktadır. Deneyim süresi 10 - 19 yıl arası olan muhasebe meslek mensupları, 3,14 ortalama değeri ile, yılsonunda meslek

mensuplarınca alınan defter tasdik ücretinin müşteri ilişkilerini zedeleyerek haksız rekabete neden olması ifadesine katılmaktadır. Deneyim süresi 20 yıldan fazla olan muhasebe meslek mensupları ise, 3,37 ortalama değeri ile, TÜRMOB tarafından meslek mensuplarına yönelik hazırlanan mesleki uzmanlık kursları meslek mensupları arasında bilgi, tecrübe ve eğitim konularından dolayı yaşanan haksız rekabeti engelleyecek ifadesine katılmaktadır.

Çalışmada oluşturulan yirmi tane hipoteze ait olan p değerleri 0,05'in altında olduğu için H_{A3} , H_{A4} , H_{A5} , H_{A6} , H_{A7} , H_{A8} , H_{A14} , H_{A16} , H_{A17} , H_{A18} , H_{A20} , H_{A21} , H_{A22} , H_{A23} , H_{A24} , H_{A25} , H_{A26} , H_{A27} , H_{A28} , H_{A31} hipotezleri kabul edilmiştir. Geriye kalan on bir tane hipoteze ait olan p değerleri ise, 0,05'in üstünde olduğu için H_{A1} , H_{A2} , H_{A9} , H_{A10} , H_{A11} , H_{A12} , H_{A13} , H_{A15} , H_{A19} , H_{A29} ve H_{A30} hipotezleri reddedilmiştir. Kabul edilen hipotezlerin yapısının; genel olarak mesleki mevzuata dayalı, ekonomik nitelikli ve muhasebe meslek örgütü olan Türmob tarafından haksız rekabetin ortaya çıkmasını engelleyebilmek amacıyla geliştirilmiş projeler ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Reddedilen hipotezlerin yapısı ise, genel olarak muhasebe meslek mensupları ile mükellefler arasındaki ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Meslek mensupları arasında reklam yasağına uyulup uyulmaması ve mesleki mevzuatın muhasebe meslek mensuplarının tüm ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli olmaması da bu hipotezlerin reddedilmesine neden olmuştur.

Kaynakça

- AK, B. (2010). Parametrik Hipotez Testleri. Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti. (Ed.), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Testleri. . (s. 73 – 82). 5. Baskı. Ankara.
- AKARSU, A. (2015). Muhasebecilik Mesleğinde Haksız Rekabet Olgusu: Sivas İlinde Bir Araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- ARIKAN, Y. (Ocak – Şubat 2011). Sürdürülebilir Kurumsal Yapı ve Haksız Rekabet. *Mali Çözüm Dergisi*, 103, 9 – 15.
- DEDE, G. (2007). “Mesleki Süreci Yaşamak, Eğitim ve Haksız Rekabet”, Web: <http://smmmgokhandede.blogspot.com> (05.04.2018).
- İSLAMOĞLU, A. H. ve ALNIAÇIK, Ü. (2013). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Genişletilmiş 3. Baskı. İstanbul: Beta Basım.
- NAKİP, Mahir (2013). Pazarlamada Araştırma Teknikleri ve SPSS Uygulamaları. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- ÖMÜRBEK, V. ve TÜRKOĞLU, T. (2013). Muhasebe Meslek Mensupları Arasında Yaşanan Haksız Rekabet Üzerine Bir Araştırma. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (30), 115 – 150.
- ŞAĞBANŞUA, L. (Mayıs 2006). Strateji, Rekabet ve Rekabet Gücü İlişkileri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E – Dergisi*, (9), 1 – 14.
- TEKBAŞ, İ. (Nisan 2016). Haksız Rekabeti Önlemek İçin İlk Adım Mali Mühendislik. Web: <http://muhasebetr.com> (05.04.2018).
- TÜRHAĞ 2017 Yılı Faaliyet Raporu, <http://www.turmog.org.tr/FaaliyetRaporlari/turhak> (15.06.2018).
- TTK Madde 54, www.ticaretkanunu.net/ttk-madde-54, (10.04.2018).
- 3568 Sayılı Kanun, <https://www.ismmmo.org.tr/Mevzuat/Kanun-Metni--142>, (10.04.2018).
- Haksız Rekabet ve Reklam Yasağı Yönetmeliği, www.resmigazete.gov.tr, (10.04.2018).